

REDACTIA:

ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Art coli și corespundențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Adunarea generală a fondului preoțesc.

Eri a fost săptămâna, de când s'au strâns delegații preoțimei la adunarea generală a fondului preoțesc. Trebuie să facem observarea dela început, că s'au adunat puțini delegați în comparație cu trecutul, abia au fost de față 28 din totalul de 50. Nici nu s'a putut observa căldura, interesul viu, ce-l dovediseră anii trecuți față de viitorul urmașilor.

Adunarea s'a deschis la orele 10 a. m. prin Prea Sfinția Sa Dl Episcop Ioan I. Papp. A cetit o cuvântare cu interes ascultată. Pomeneste de discuțiile vii, de speranțele născute în urma însuflețirii de-a da impuls spre o înaintare mai grabnică, spre-o realizare mai apropiată a nădejzilor puse în fondul preoțesc. La aceasta însuflețire ca răspuns ne pune înainte tabloul stării faptice. Din acest tablou ne-am putut convinge, că faptele nu stau la nivelul însuflețirii din anul trecut. Ni s'a spus că din 607 preoți, câți îi are dieceza noastră, 88 nu s'au declarat de fel, că primesc, ori nu, de-a fi membrii ai fondului preoțesc; din cei cari s'au declarat 439 n'au solvit taxa fundamentală.

A urmat apoi partea cea mai frumoasă a cuvântării, prin care Prea Sfinția Sa își exprimă îngrijorările față de viitorul fondului, a preoțimei. Dă curs liber descrierii năcazului produs de nepăsarea preoțimei dovedită în anul scurs. Apelând la bunăvoința preoțimei pentru a-și face îndestul datorințelor declară adunarea generală de deschisă. Cuvântarea a fost viu aplaudată.

În urma propunerii protopresbiterului G. Serb adunarea generală se prezintă în corpore Prea Sfinției Sale Dlui Episcop Dr. Miron Cristea, care se oprișe la Arad în drumul spre Caransebeș, spre a-și prezenta omagiile și dorii succes în misiunea, care i-s'a dat.

Redeschizându-se adunarea se urmează la cetirea raportului comisiei de 3 prin referentul ei protopresbiterul Ioan Georgea.

Din acest raport se vede, că starea fondului cu finea anului 1909 este de 1259017 cor. 51 fl. ce-a rezultat mai ales din solvirea taxelor după nouăle statute. Se face amintire, că numai

15% din întreaga preoțime a făcut în destul datorințelor impuse de nouăle statute.

După o discuție mai lungă se amână prescrierea intereselor de 5% de întârziere după solvirea taxelor, până se vor staveri taxele conform clasificării nouă a parohiilor. Se realege comisia pentru constatarea deficienței.

Ivindu-se plângerii, că unii paragrafi ai statutelor nouă ar produce unele nemulțămiri s'a ales o comisie de 7 membrii pentru a face un proiect de modificare a statutelor actuale.

Se încheie adunarea prin graiul Prea Sfinției Sale Dlui Episcop, care din nou apelează la simțul de datorință al preoțimei pentru a-și asigura viitorul ei și al familiei.

Chestiunea litigantă din adunarea generală relativ la interpelarea §§ 16 și 32 a Statutelor fondului preoțesc s'a sulevat în ședința de Joi a sinodului eparhial prin părintele protopop Ioan Georgia, și venerabilul sinod a adus următorul concluz interpelator:

»Dispozițiunile din § 16 relativ la plățirea intereselor de 5% se aplică atât la taxele fundamentale cât și la taxele anuale, de plătit în senzul și după întrarea în vigoare a statutelor acestui fond. — Dispozițiile §-lui 32 fiind clare, asupra acestora nu se află de lipsă altă interpelare.»

După facerea propunerii Preasfinția sa domnul episcop diecezan prealabil a făcut următoarea declarațiune: »Mi susțin părerea, că membru cu drepturile garantate în statutele nouă ale fondului este și poate fi numai acel preot, care a plătit și va plăti în termen statutar taxa fundamentală întreagă și cel puțin taxa anuală pe unu ori doi ani.»

Este rândul preoțimei să disolve nedumeririle Prea Sfinției Sale pentru indolența preoțimei de a-și asigura drepturile statutare, prin ce să jignește realizarea beneficiilor oferite preoțimei în statutele fondului preoțesc și preoții își espun familiile la lipsire după statutele nouă. Să nu uităm, că suntem muritori și nu știm ceasul când vine și să gândim la iubiiții nostri cărora suntem datori a le da aceasta moștenire.

Fondurile bisericesti ale sirbilor primejduite.

Consilierul ministerial Paul Ioanovics, însărcinat din partea guvernului să revizuiască socoțile fondurilor bisericesti sirbești, a prezintat președintelui Khuen-Héderváry un raport amănunțit, din care se vede rează că administrația acestor fonduri a săvârșit o mulțime de neregularități și ilegalități în paguba acestor fonduri.

Administratorii acestor fonduri, membrii ai partidului sirbilor radicali, ajunși administratori din grația coaliției de tristă memorie, au păgubit fondurile cu câteva sute de mii, atacând supt diferite pretexte, chiar și fondurile inalienabile.

Comisarul guvernului a constatat între altele că din fondurile inalienabile s'au luat 211.000 coroane pentru renovarea reședinții epitropești Vârșet și 181.000 de coroane pentru renovarea reședinții epitropești din Timișoara. Mai ciudat e însă că aceste sume au fost trecute în bilanț ca — active.

Comisia congresuală a pierdut în vremile din urmă două procese mari în contul fondurilor inalienabile și a fost silită să plătească, în procesul dintâi suma de 124.126 coroane, iar în procesul al doilea suma de 20.985 coroane. Și, lucru ciudat, și aceste sume au fost trecute în bilanț ca active: cea dintâi supt titlul „avans“, a doua supt titlul „pretențiune“.

În ce privește procesele, comisia a fost în general foarte liberă — în favorul advocaților sirbi-radicali. În procesul cu biserica gr.-ort. română pentru mănăstiri a angajat 6 advocați, asigurându-le fiecăruia câte 25.000 coroane, dacă procesul va fi câștigat și câte 12.500 dacă se va pierde. Onorarul acesta de 12.500 cor. a și fost plătit, deși procesul nici nu s'a sfârșit încă.

Într'un alt proces, tribunalul judecase advocatului Musiczky suma de 615 cor. comisia i-a plătit însă 2685. Într'un al treilea proces i-se judecaseră 695 coroane, dar comisia i-a plătit 8010 cor. În procesul cu biserica românească a fost angajat și un advocat din Croația, care nici nu poate pleda în Ungaria, și acestuia i-s'a plătit până acum supt titlul onorar, suma de 21.085 coroane.

Sunt nenumărate abuzurile săvârșite în paguba fondurilor inalienabile. Aderenților partidului sirb-radical li-se făceau fel și fel de favoruri. La misiuni oficiale, funcționarii își socoteau, în afară de cheltuieli de druru, și diurne dăble. S'a întâmplat că un funcționar exmis a avut să facă, în același oraș și în aceiași zi, două cercetări și și-a socotit pentru ambele cheltuielile de ducere și întoarcere, deși nu avusese decât să meargă dintr'o casa în alta.

Raportul acesta al exmisului guvernului aruncă o lumină tristă asupra stărilor ce stăpânesc în biserica ortodoxă sirbească, a cărei conducere a ajuns pe mâinile prietenilor coaliției.

Fabuliștii români.

Fabula e o narațiune didactică, care are de subiect unele întâmplări fictive din viața animalelor și care sub imaginea adevărului caută a ne îndrepta moravurile. De aici apoi fiecare fabulă are o tendință moralizatoare. Fiind ea „cel dintâiu lăstar și product al agerimii minții omenești“, s'a bucurat de o deosebită atențiune în toate timpurile și la toate popoarele. Cel mai excelent fabulist a fost și rămâne Esop, și dacă Plato consideră fabulele lui de mai bune ca scrierile homerice, cu atât mai mult trebuie să admірăm noi pe acest „părinte al fabulei“, care nu lase neînfluințat aproape pe nici un fabulist posterior.

Popoarele vechi s'au folosit la diferite ocaziuni de acest gen al literaturii. Iotam determină pe Sicheimiți la alungarea lui Abimelech prin fabula despre lemne, Mennenius Agrippa înduplecă pe plebea romană revoltată la reîntoarcerea din muntele sfânt prin fabula pântecelui și a măruntaelor.

Potrivit cu împrejurările, fabula acuș biciuește acuș prin înfierarea moravurilor decăzute, satirizează, trecând astfel în satiră.

Mult mai târziu după Esop, figura care se distinge prin crearea fabulelor *în parte* originale, e francezul La Fontaine și îndeosebi putem zice că Francezii sunt aceia cari dau o samă de fabuliști însemnați ca, Boileau, Viennet... etc. dar și aceștia calcă mult-puțin pe urmele lui Esop.

La noi fabula se desvoaltă abia în epoca de redesteptare națională. Începuturile nu sunt decât traduceri și imitații. Primul care traduce fabule e Cichindeal. Însă, cum lumea românească nu cunoștea și nici azi nu cunoaște — cu excepția unora — limba slavă, Cichindeal se folosește de ocazie și nu spune că fabulele lui sunt traduceri sau imitații ci le întitulează: Filozoficești și Politicești prin Fabule moralnice învățături, acum întâiaoară culese și întru acest chip pe limba românească întocmite de Dimitrie Cichindeal apărute în 1814 în Buda“.

Lumea românească salută cu bucurie aceasta operă, iar autorul ei e slăvit. Dar aceasta glorie a lui e trecătoare. În urma diferitelor intrigi și în urma unor învățături ale sale contrare canoanelor bisericesti e silit a se retrage la locul său natal în Becicherecul mic. Tendința vădită a sa de a trece de autorul fabulelor, se vede de acolo că unele partii din fabule, cari erau cunoscute de ale lui Dositei Obradovici din traducerea pe românește a opului „Sfaturile înțelegerii sănătoase“, le lasă afară. Dacă el traducea și aceste părți, nu se putea bucura de o așa trecere. Si mult timp s'a crezut că Cichindeal e autorul fabulelor, până când, parohul Ioan Russu, un cunosător al limbei sirbești, arată că fabulele aceste nu sunt ale lui Cichindeal ci sunt niște simple traduceri după sârbul Obradovici, care la rândul său se inspirase din vastul material esopic.

Nu trebuie însă să detragem lui Cichindeal meritul, că el caută, ca unele părți, cari în Obradovici se refer la Sârbi, să le aplice la Români, un fapt pe care contrarii lui Cichindeal caută a-l explica în detrimentul lui. Din cartea lui Cichindeal reiese mai presus de toate, iubirea lui față de neam, aici aflăm expuse principiile filozofice, principiile morale pentru toate clasele societății. Dovadă despre inima sa românească sunt cuvintele: Să fim noi toți Români una, nu e aici grec sau latin, unit sau neunit, *una trebuie să fie nația românească*; iar ca semn al dorinții sale de a

vedea pe poporul român unit să ne servească exclamarea: „minte, mărită nație Daco-românească, în Moldova în Ardeal, în țara ungurească. Minte! când te vei lumina cu învățătura; cu luminatele fapte bune te vei uni, mai aleasă nație pe pământ nu va fi înaintea ta“.

În timpul când Cichindeal își câștigă glorie cu fabulele sale, apare un alt fabulist, *Donici* a cărei fabule sunt superioare în unele privințe, fabulelor lui Cichindeal ceea ce a determinat pe mulți a-l numi „La Fontainul românesc.“

Fabulele lui sunt cea mai mare parte traduceri după rusul Krilov, care la rândul său se inspirase dela La Fontaine. Meritul lui e că a putut redă în românește adevăratul farmec al acestora, un fapt pe care francezul Charles Parfait nu l-a putut face: Fabulele lui Krilov apărute în franțuzește sub titlul „Fables de Krilov, traduites en vers français par Charles Parfait“ nu au farmecul original, farmecul care știe să-l redea Donici. Traducerea lui Donici e liberă, așa că opera lui e aproape nouă.

Donici se distinge — după cum zice Iorga — „printr'o mlădiere ce n-a mai fost atinsă în scrisul nostru, mlădiere care face ca o întreagă fabulă se pară că este o singură propoziție începută cu cel dintâi rând al povestirii, și mântuită cu ultima linie din morală cumpătată în formă, dar foarte pătrunzătoare în fond“. Și el ca Cichindeal, aplică la Români moralele lui Krilov și le nimerește de minune. Cele mai frumoase fabule a lui sunt: *Donă poloboace* unde ne arată că omul care se tot laudă nu isprăvește nimic, ca și polobocul cel gol care merge hodornic pe drum, pânăcând „cel ce tace, treabă face“, se aseamănă cu polobocul cel plin, care merge liu, așezat.

În „Racul broasca și o știucă“ ni se arată că „nici o treabă nu se face, fără unire și pace“.

Fabula aceasta e una dintre cele mai bune fabule ale sale și e scrisă în o limbă frumoasă spre deosebire de celealalte, cari sunt scrisă în un stil greoi neromânesc.

În „Măgariul“ ne înfățișează viața românească politică contimporană. *Râul și Heleșteul* cuprinde frumoasa morală că „talentele când lenea le cuprinde“.

Slăbind din zi în zi, se pierd fără a se'tinde.

Am putea continua cu toate fabulele lui, cari sunt în număr de 91 — analizându-le, ceea ce însă cred că e de prisos.

Am comite o greșală dacă n'am aminti și fabula „Muntele“ care se distinge prin curgerea fluentă a versului și prin simplitatea expunerii.

„Un munte se trudea, de facere cumplit
Trei zile a vuit
Încât se clătina pământul de sub el
Dar în sfârșit s'a desfăcut
Și a născut
Un șoricel

Cât adevăr se cuprinde aici! „Secretul“ ei Donici îl spune numai la ureche:

Sunt oameni dela cari aștepți
Minuni să vezi
Așa vuiesc de tare

.....

Iar după multă trudă
În fapt mă trezesc, c'o fabuliță scurtă“.

Din cauza unor fabule cu ascuțiș personal, el e perzecat de dușmanii săi, ceea ce îl determină a zice:

„Erau în hotărîre de fabulă să mă las
E grea aceasta cale la muntele Parnas.“

În timpul când România eră sub stricta supraveghe a Rușilor, când orice mișcare liberală eră aspru pedepsită, și când conducerea statului român atârna dela capriciul Rusiei, numai felul de a scrie fabule eră cel mai potrivit. De aceea să nu ne mirăm de mulțimea fabuliștilor cari atacă cârmuirea sub masca fabulei. Gheorghe Sion în fabula sa „Cănele meu“ atacă în un mod necruțator și prin fraze banale cârmuirea, iar Eliade Rădulescu în prologul său la fabule zice: Ne-am schimbat hainele, ne-am lăsat părul să-l tundem, ne-am lăpădat papucii și ceacșirii, ne-am pus pantaloni și pîteni la cisme și am început a ne coafă părul și a ne încravată grumazul și credem că am schimbat și ideile cele vechi“. Aceste idei le depune Eliade și în fabulele sale, zugrăvind astfel starea tristă a lucrurilor din timpurile sale. Eliade imitează pe francezul Viennet.

Cea mai frumoasă fabulă a sa, care e și originală, e „Foile și Cărbunele“ unde ni-se arată cum un cărbune se invoiește ca foilul să sufle în el. Acesta suflă și nu peste mult timp, cărbunele, care eră între niște lemne se aprinde, distruge tot dinprejurul său, și pe foi și și el se preface în cenușă.

Învățătura o dă Eliade în versurile;

„Voi cari suflați certele civile
Foi să nu mai fiți
Și voi, june inimi organe docile
Care drept cărbune la suflări serviți
După scelerati
Nu vă mai luați.

În fabula aceasta aflăm expresia neobicinuită „Un grosior cărbune“ și în genere e de observat că Eliade e cu mult mai dibaciu în construirea versurilor scurte, ca în construirea celor lungi, cari sunt mai puțin fluente.

Nu mai puțin revoluționare sunt și fabulele lui C. Rosetti. El atacă în „Licuriciul și Vulpea“ precum și în celelalte, persoane private și de aceea fabulele lui n-au o deosebită însemnătate.

Între fabuliștii de a doua mână amintim pe Nicolae Istrati și Gheorghe Nicoleanul, cel dintâiu lovește în latinizătorii limbii, al doilea atacă pe contimporanii săi. Primul scrie între altele „Procesul unei momițe“, sau „Satana și ministrii săi“ al doilea „Vespele în știubeiu“, sau „Cleștele și ferarul“.

În timpul când edă Eliade fabulele sale, apar și fabulele lui Asachi, cari se disting prin „scîlpiri de spirit și licăriri de idei“. Cele mai frumoase sunt „Vulpea și Corbul“ „Lupul și Mielul“ (după Esop) „Dreptatea celui mai tare“ „Vitele de casă și Moartea și nenorocitul (d. Esop),

În fabula „Vulpea și Corbul“ ne arată, că după cum vulpea prin lingușire ajunge la bucata de caș așa și omul prin lingușire poate ajunge la unele bunuri vremelnice.

În „Lupul și Mielul“ vedem că „dreptatea e totdeauna pe partea celui mai tare căci:

Orice face cel mai tare
Dreptate în toate are

Tot aceasta idee o vedem și în „Dreptatea celui mai tare“ unde aflăm frumoasele versuri, puse în gura leului :

„Asta mie o iau
Pentru că mă numesc leu
Partea a doua se cuvine
După drept celui mai tare
.....
Partea a treia o ridic
Pentru că sunt mai voinic
Iar cu partea de pe urmă
Socoteala mi-se curmă
Și cel ce laba o întinde
Îl zugrum, îl fac merinde

În „Vitele de casă“ avem sub masca căpelului care zice :

„Lingușirea, gudurarea, asta-i meșteșugul meu“, tipul ciocoiului, care prin lingușire, gudurarea ajunge la poziții nemeritate. Și lui Asachi îi succed cu mult mai bine versurile scurte ca cele lungi, cari sunt mai greoaie. Un exemplu de ușurătatea versurilor scurte e în fabula „Lupul și Coccoara“. Citez câteva rânduri :

„Măncând lupul chiar ca zece
Mai eră să se inece
Cu un os ce'n gât îi stase
Și'n zădar tușind cercase
De-al scoate
Căci nu poate“

Lupul după ce cocoara „operația îi face“ :

Ș'acel os
„Din gât e scos“, în loc de mulțămărită îi zice :
„Sărmanică, fugi din drum
De mă mâniu te zugrum“.

Alt fabulist al sec. XIX este C. Bălăcescu care își scrie fabulele sale după La Fontaine. Toate dovedesc o fire isteată și o minte ageră și sănătoasă. Atacă cu o asprime necruțătoare pe lingușitori și pe ceice nu-și împlinesc datorințele în „Căflănitul din țară“. Tot el scrie „Țăranul și Pescariul“ apoi „Trântorii, vespele și albinele“ de unde putem estrage învățătura „când 2 se bat, al 3-lea învinge“. Învingător e ursul care :

„Acum fără teamă așternut ca pe temeiu
Stă cu laba sa întinsă, stă ca domnul pe uleu“,

adecă ajunge stăpân pe situație.

În „Boii și Vulpea“ vedem că dacă un popor ascultă de conducători falși, ajunge la nefericire, cade în jugul robiei.

Unii dintre fabuliștii noștri se disting prin introducerea elementului hazliu în fabule. Dintre aceștia amintim pe Crețeanu, Anton Pann, și Profesorul Săulescu.

Fabulele lui Crețeanu, sunt — cu excepția unora — în cea mai mare parte traduceri din La Fontaine. „Iepurile cu coarne“ e fabula sa cea mai reușită. În ea vedem, cum ursul fiind înțepat de o albină dă poruncă ca toate animalele „cornurate“ să se ducă din pădurea unde locuie.

„Iepurile cetind decretul
Își făcū și el pachetul
Gata a se depărtă“.

Dar „șireata vulpe“ îi spune că decretul ursului să refere numai la animalele cu coarne, la ceace iepurile răspunde :

„Când pe-o simplă neghiobie
Toți cornații se proserie
Zău mă tem mă ingrigesc
Că despotica putere
Să nu fie de părere
C'ale mele lungi urechi
Sunt chiar coarne răsturnate
.....
Sofizmele's uzitate
De tiranii noi și vechi“.

Dintre fabulele lui Anton Pann cea mai reușită e „Țăranul și ochelarii“ care e cunoscută aproape fiecăruia.

Profesorul Săulescu întrebuințează fabula ca mijloc de a lăfi unele cuvinte nouă, introdusă de el în limbă. Folosește multe arhaisme d. e. blem în loc de haidem, ezovit în loc de Iezuit (*După Iorga*). În introducerea fabulelor zice Săulescu că ideile din fabule sunt „parte ale mele, parte imprumutate, prelucrate însă de mine, cuprinse în acest manual, socotit ca un exemplar următor la Prozodia românească ce am tipărit în anul 1833“. El recunoaște așadară că ideile nu sunt toate ale lui, însă prelucrarea e originală. Cea mai lungă fabulă a sa e „Asinul“ care e imitație după italianul Casti.

Asinul e chinuit de stăpânul său în un mod neuman. Când eră odată la pășune se întâlnește cu un lup și cu o vulpe. La sfatul lupului vulpea îndeamnă pe măgar se vină la Anadol, unde sunt pășunile mai bune. Învoindu-se măgariul, încurând pleacă toți 3 pe o corabie spre Anadol. Când vulpea și lupul plănuesc cum ar putea nimici pe asin, acesta obsearvă planul lor și cu câte o copită lovește pe rivalii săi, cari cad în mare și după o luptă cumplită cu valurile, ajungând la țarm zic: „Pentruce nu ne domirirăm mai nainte asupra marelui adevăr că fiecare vietate se apără cu ce mijloc i-a dat firea“. Între nelogismele întrebuințate de el în fabula aceasta amintim : a critică, încuibăritor.. etc..

Săulescu se folosește de comparații admirabile cari par a fi mai mult „o fioare în cosițele sburlite ale fabulei șglobii“.

Să trecem acum la regele fabulei române la : Grigorie Alexandrescu. Toți fabuliștii amintiți mai nainte își iau de model sau pe Esop, sau pe La Fontaine, Viennet, Boileau și alții... Alexandrescu e original atât în formă cât și în fond. Din fabulele sale transpiră un patriotism nefățărit, o ură dreaptă contra asupritorilor, un spirit pătrunzător și o cugetare profundă. Alexandrescu e o fire glumeată care la diferitele petreceri în cari cetia câte una din fabulele sale în loc de recompenză ce i-se oferea, nu se sfia a zice

„Prințule în loc de plată
Aș dori câțiva curcani“

În patriotismul său Alexandrescu îndrăznește a zice conzului Halcinski :

„Depart, mult departe te du din țara mea
Pământul să te'nghită și dracul să te ia“ sau
„schelet fantos magoric, fință infernală tiran
[omeopatic“
Un om care stă mai presus de greșelile semeni-

lor săi pe cari le biciuiește fără cruțare, și biciuiește nu persoane, ci moravuri, căci zice :

„Fabulele mele de tot nevinovate
Nu se ating de nimeni, n'au personalitate
De vă găsiți în ele imi pare foarte bine
Însă de vă e teamă ca nu cumva prin mine
Să se'ndrepteze lumea, greșala vă e proastă
Puteți să luați pildă chiar dela D-Voastră

Să luăm pe cele mai frumoase fabule ale sale. *Boul și vițelul* e o capodoperă a literaturii române. În ea ni-se arată omul, care după-ca ajunge la un rang, nu se mai uită la foștii prieteni, nu-i mai cunoaște, ci zice ca și Boul ministru, când aude că-l așteaptă nepotul său, vițelul? Cine? a mea rudă mergi de-l dă pe scară. Nam astfel de rude, și nici' voiu să-l știu. „La câtă lume nu sa'r putea aplică fabula această, căți dupăce ajung la ceva poziție unită de unde s'a ridicat și căți nu gândesc ca Boul din fabulă dacă nu fac ca el.

În „Porcul liberat“ vedem pe omul care sub libertate înțelege anarhie, nu se mulțamește cu o libertate în marginea legilor, ci crede că fiind, liber poate face tot ce voiește ca și porcul. că acum poate intra în grădină „Pepeni, dovleci și verze fără grijă a mână“ Trădarea de neam e foarte bine arătată în „Toporul și pădurea“ iar dreptatea celui mai tare în „Dreptatea leului“. La Alexandrescu găsim comparațiuni admirabile cum se află d. e. în fabula „Privighetoarea în colivie“, unde se arată că schimbările prea repentine în o țară care zăcuse în o epocă de decadență politică nu's bune. Totul trebuie să se facă cu cumpăt și la vreme. Grăbindu-ne ne vom păți ca privighitoarea care vrea să scape din colivie fără a-i fi crescut penele și fără a ascultă de o „rândunea ce mult o iubea“.

În „Cănele și cățelul“ e egalitatea lui Samson dulăul de curte. El ar dori egalitatea dar numai cu leii, cu cei mai mari decât el. Când Samurache, cățelul care „șede la o parte, ca simplu privitor“ laudă „gândirea“ dulăului și stimează simțământul fraților săi — la auzul lui Samson acesta arzând de mânie zice :

Noi frații tăi potae?
O să-ți dăm o bătae
Care s'o pomenești
Lichea nerușinată... Samson vrea egălitate,

dar nu pentru căței.

Alexandrescu în „Lebeda și pui corbului“, atrage atențiunea conaționalilor săi asupra pericolului ce-i amenință din partea Rusiei. Sub lebedă se înțelege Franca care vrea sa ajute pe „corbuleți“ pe Români, să scape de vulpe, de Rusia. Lebeda zice :

„Sunteți pe a morții cale
O voi ai corbului fii,“ Corbii nici n'o bagă
în seamă ca încă zic :

„Cale bună... madamă
Noi nu știm ce ne vorbești
Și prin astfel de cuvinte
Să ne scoți acum din minte
Cam de geaba te silești
Lebeda le zice: Eu mă duc...
Însă vouă vă sunt scrise
Multe rele să răbdați
Căci prostia-vă cea mare

Ca și-a penii întunerec
Nu se poate s'o spălați“.

Alexandrescu pentru fabula aceasta a fost întemnițat și numai cu greu a putut scăpa. Guvernorul rusc observase intenția ascunsă alui Alexandrescu.

În „Lupul moralist“ ni-se arată omul care una zice și alta face, dă sfaturi altora pe cari el însă nu le urmează. În „Cucul“ vedem pe pasărea cea proastă dar plină de mândrie“ că umblă prin lume, dar în tot locul aude bârfeli contra ei, cuvinte puțin măgulitoare, de aceea reîntorcându-se la cuib declară „păsările de bete, iar lumea de ne bună“

Mulți ce se cred pe sine nu ce rar în natură
Mai lesne zic că lumea nu știe ce vorbește,
Decât să va să-și simtă nimicnicia lor.“

Am putea continua cu analizarea tuturor fabulelor lui Alexandrescu, dar nu e aici locul. Din aceste câteva fabule ne putem face o icoană palidă despre individualitatea poetului Alexandrescu, „care privea de sus, în liniște senină spendoarea adevărului și frumosului, care luminează binele și lovește viciul și nemernicia; în mândra și măiestoasa sa indignare, condeii lui stigmatizează înjosirea, cinismul și lipsa de probitate...“

Cu mândrie să ne aducem aminte de el și cu el împreună de fabuliștii români antecesori, cari i-au creat drumul.

N. Ilișiu...
stud. teolog.

Alcoolismul.

Mișcarea antialcoolică în Secuime. În zilele trecute a ținut în Murășosorheiu ședință *liga antialcoolică*, care s'a înființat anume pentru a desrobi neamul secuiesc din cătușele beției, Liga aceasta a constatat, că Secuimea a îndurat în anii din urmă mari pierderi: pământul a început a se mișca sub ei; fața de naționalități pierd pe zi ce merge tot mai mult teren; poporul emigrează în urma sărăciei. Starea aceasta tristă o constată toți cu durere, și căutând cauzele mizeriei, intră cele de căpătenie, au aflat, că la multe e împins săcuiul de patima beției. Asta o credem și noi! Dar nu înțelegem cum de ajuns liga la convingerea, că la săcuii patima beției o aduc din România emigrații rentorși. Cum poate poporul numai în România e supus patimei beției? Dar la noi în țară oare n'o fi tot așa? Să ne uităm cum sunt cei de pe Nagy-Alföld, cei din Bacica cred că nu în România or învățat a bea! Când cineva caută vina sa în deaproapele său, e semn că nu tinde spre îndreptare. Cu plăcere constatăm, că liga lor totuși să interesează de soartea poporului lor, dar noauă oare când ne va toca în minte?

Ce face beția. S'a întâmplat joi seara în Radna că țăranul Terențiu Stănescu a chefuit una strajnică. Pe 'noptate a plecat spre casă în satul vecin. Pe drum pe țărmul Murășului a văzut grămezi de jărătic ce ardeau sub spuză. Cum eră el așa chefuit nu s-a mai gândit mult, s-a culcat pe un astfel de cuib de foc și nu peste mult a adormit. Focul a răzbit prin spuză și i-a ars hainele și carnea bietului om, care s-a deșteptat, dar a leșinat îndată de durere. Dimineața i-au găsit trupul pârjolit din care se stinsese făclia vieții.

CRONICA.

Instalarea P. S. S. Miron Cristea în scaunul episcopesc din Caransebeș s'a săvârșit între mari solemnități. De ar da bunul Dumnezeu să se restabilească pacea în dieceza atât de mult sguđuită de patimile omenestii. Părintele asesor Ivan a ținut să accentueze într'un toast, că noul episcop »va purta cu mai multă demnitate și chemare cărja arhierescă decât ori care arhieru al nostru de astăzi«. Dar oare părintele episcop Dr. Cristea n'ar putea fi bun episcop fără ca ceilalți să fie răi? Este cel puțin neobicinuit în societatea bună astfel de note disornate în mijlocul înălțărilor sufletești.

Sinodul eparhial. Joi s'a închis sesiunea sinodului nostru eparhial. Fără patimi cu adevărată râvnă au lucrat la rezolvarea problemelor grele bisericești, culturale și economice. Acestei buneînțelegeri a dat expresiune și P. S. domnul episcop în cuvântul de închidere și deputatul Nicolae Zigre în resunetul cu care a exprimat Înaltului prezidiu recunoștința sinodului. Protocoalele sinodale le vom publica la rândul lor.

O decisiune judecătorească instructivă în Bucovina. Parohul C. din B. a pedepsit în calitatea sa de catihet pe un elev cu aceea, că l-a reținut după finea învățământului în clasa timp de o oară, dându-i de prescrip în timpul acesta un paragraf din istoria biblică. N'a trecut jumătate de oară și iată că vine tatăl elevului, spre a-l lua acasă. Nevoind parohul să lase copilul până ce nu-și va fini lucrul, tatăl l-a luat așazicând cu forța, și nu destul cu aceasta a mai batjocorit în urmă și pe paroh.

Făcând parohul arătare la consiliul școlar districtual din S., acesta a predat afacerea judecătorei. Colegiul de trei la tribunalul din C. a cvalificat procedura în următorul mod: 1. Ca o crimă a violenței publice după § 81 al codului penal și 2., batjocorirea parohului ca vătămare de onoare oficială după § 312 al codului penal. La desbterea judiciară colegiul a fost de socotință unanimă, că catihetul în școală e de privit ca persoană oficială și de aceia trebuie să steie sub scutul legii. El are dreptul de a reține pe copii după finea învățământului în clasă și a le da de prescrip ceea ce voiește. Și în privința aceasta el a fost privit de persoană oficială. Luarea samovolnică a copilului dela școală constituie așadară crima violenței publice, iară batjocurirea parohului delictul vătămării de onoare oficială. Afară de aceea i-s'a spus tatălui, că el parohului ca prepositului său 'i e dator cu respect, pe care în cazul acesta l-a vătămat greu.

Pentru crima violenței publice e hotărîtă pedeapsa de cel puțin 6 luni de închisoare. Ca un lucru, care vorbește încât-va în favorul condamnatului din chestie, s'a privit împrejurarea, că el are 4 copii și prin lucrul mânilor trebuie să-și câștige pânea cea de toate zilele. Ca un moment care îngreue pedeapsa s'a privit împrejurarea, că condamnatul s'a purtat într'un mod obraznic față de păstorul său sufletesc și că a făcut pașul acesta cu chibzuință.

Sentința a sunat: 6 săptămâni de închisoare cu o zi de post tot a doua săptămână și plătirea tuturor speselor de judecată. Candela.

Necrolog. Cu inima sfășiată de durere anunțăm moartea iubitei noastre soție, mamă, soră, soacră, bunică și cumnată Sidonia Crainic născ. Nadra preteasă întâmplată la 24 april 7 maiu 1910 la 12 oare după lungi și grele suferințe în etate de 70 ani și al 50-lea a fericitei căsătorii. Rămășițele pământești a răposatei s'au așezat spre odihna vecinică luni în 26 april 9 maiu a. c. la 10 oare în morminții din Nădab. Nădab la 24 april 1 maiu 1910.

— Ioan Popovici preot în Petriș, a reposat în 12 Maiu st. n. în etate de 62 ani. Odihnească în pace.

Mulțămită publică. Simțindu-se lipsa unei rugi lângă biserica noastră din Măderat, încă în anul 1896 s'a luat inițiativa, ca prin colectă publică să se ridice o cruce corespunzătoare, dar neadunându-se suma de lipsă s'a amânat pe alte timpuri. Cu ajutorul lui D-zeu — continuându-se colecta în anul acesta, — s'au adunat atâta bani, de s'au ridicat 2 cruci de peatră, cari în ziua a 2-a de Paști (18/IV) au fost sfințite cu pompă cuvenită. La cumpărarea crucilor au contribuit următorii: George Cosma econom (Nr. casei 450) și familia 202 coroane, Petru Vancu învăț. și familia 52 cor. Ioan Jelecutean epitrop cuitual și familia 12 cor, Ioan Morariu preot 7 cor. Ioan Popescu notar și familia, Ioan Mihuțiu econom și familia câte 7 cor. Hortenzia Aurelia Morariu 5 cor. Moise Morariu și soția (colecta veche) 4 cor. Pavel Siartău inv. și soția, Iulian Muntean inv. Antoniu Gozman adj. not. Ludov. Păcurariu câte 3 cor. Moise Mihuțiu, Ioan Burda (gugu), Ioan Galde, Demian Serb și familia George Galde I. Moisa, Mariuța Galde, Mihai Moțiu, George Domocș, Ioan Petica, Todor Ban, Traian Buda, Ioana Buda, Demian Brait și soția, Onuț Jigovan și soția, Mitru Vancu și soția, Adam Vancu și soția câte 2 cor. Ambrosiu Bur, Cornel Motița, Todor Jelecutean, George Mara, George Chismore, George Frățilă, Petru Olariu, George Popa, Iacob Popa, Medrea Păcurariu, Ștefan Jitariu, Petru Gabor, Petru Moldovan, Nicolae Hotăran, Demian Galde, Eftimie Galde, George Galde, (510), Petru Pescariu, Petru Oprea bătrân, George Jigovan, George Mihuțiu, Petru Oprea tiner, George Bon, Ioan Ardelean, Petru Aliman, vād. Mariuța Herbei, vād. Reveca Blaj, vād. Florița Moldovan, vād. Saveta Hălmăjian, Floare Jelecutean, Gavril Moldovan, Vilma Plav, Petru Popa (466) câte 1 cor. George Buda și Petru Popa I. Iacob, câte 80 fil. Moise Cnotean (I. veche) 1 cor. 20 fil. Petru Ardelean 60 fil. Todor Hălmăjian și Petru Bur câte 40 fil. de tot 380 cor. — Pentru jertfele aduse bunul D-zeu să le răsptătească. Măderat, 3 maiu (20 april) 1910. Comitetul parohial.

Mulțămită publică

Vin pe această cale tuturor cunoscuților și amicilor, cari cu ocaziunea treceri la cele eterne a prea iubitei și pururea neuitatei mele soție

Sidonia Crainic născ. Nadra

preteasă în Nădab, au luat parte la nemărginita mea durere exprimându-și condolențele în persoană și prin scris, precum și acelor Domni preoți și învățători cari a binevoit a funcționa la înmormântarea scumpei mele soții, le exprim sincerile mele mulțămiri.

Nădab la 29 aprilie 1910.

Georgiu Crainic
par. gr. or. om.

Concurs.

Amăsurat dispozițiunii Venerat. Cons. din Oradea-mare de sub Nr. 876/66. B. pentru îndeplinirea parohiei vacante **Groși** de clasa II să publică din oficiu nou concurs cu termen de alegere la **30 zile** după prima publicare.

Dotățiunea constă din: Birul dela 180. case câte o jumătate măsură cucuruz sfărmat, stolele îndatinat și întregirea dotațiunii dela stat. De locuință se va îngriji alegândul preot, carele va avea îndatorirea a catehiza elevii școlii de acolo în mod gratuit.

Dacă n'ar competi reflectanții cu evalueațiune de clasa II, vor fi admiși și cei clasificați pentru parohii de a III clasă, având ași înainte resursele adresate comitetului parohial din Groși, la subscrisul în F. Györös; iar până la expirarea concursului au a să prezenta la sf. biserică pentru ași dovedi desteritatea în cele rituale și în oratorie.

F. Girișiu la 14/27 aprilie 1910.

Petru Serbu,
protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din opidul **Tenke**, cottul Bihor ppiatul Tinca cu termen de alegere **30 zile**, dela prima publicare pe lângă următoarea dotațiune: 1. Pământ arător 2. jugh. 1401□ în preț de 90 cor.; 2. Bir preoțesc parte în bani, parte în naturale în preț de 143 cor. 3. Ștolele îndatinat. 4. Eventualul ajutor dela stat. De cvartir are să se îngrijască alesul, iar sarcinile pământului le va plăti alesul.

Reflectanții, resursele lor ajustate conform regulamentului, adresate comitetului parohial le vor subșterne subscrisului protopop, și se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică din Tinca pentru a-și arată desteritatea în cele pastorale.

Parohia este de clasa I, dar pot recurge și cei cu evalueațiune de cl II.

Comitetul parohial

În conșelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal sistemizat pe lângă parohul neputincios din **lânosda** cottul Bihor ppiatul Tinca, cu termen de alegere pe ziua **23 maiu (5 iuniu) 1910** pe lângă următoarea dotațiune: 1. Bir parohial câte o măsură dela o casă, parte grâu, parte cucuruz. 2. 32 jughere de pământ parohial. 3. Ștolele uzuat.

Din toate aceste până va trăi parohul, va beneficia alegândul capelan jumătate, iar cvartir își va revira din al său.

Capelanul temporal după moartea parohului va deveni paroh și e dator să îndeplinească toate funcțiunile ce aparțin parohiei, va catehiza în toate școlile din parohie fără să poată pretinde alta remunerațiune.

Parohia e de clasa I, la caz când nu vor fi recurenți de clasa I să admit și cei cu evalueațiune de cl II.

Alesul va fi dator să plătească toate dările pentru pământul cel va beneficia.

Reflectanții resursele lor ajustate conform regulamentului le vor subșterne adresate comitetului parohial subscrisului protopop, și se vor prezenta în s.

biserică din lânosda în atare Duminecă ori sârbătoare spre a-și arată desteritatea în cele pastorale.

Comitetul parohial.

În conșelegere cu mine: *Nicolae Rocsin* protopop.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza rezoluțiunii Venerabilului Conzistor diecezan din 11/24 martie 1910 Nr. 3/1910 să escrie licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a școlii conf. gr. ort. rom. din **Izvin** (Iezvin) protoprezbiteratul Timișorii.

1. Prețul de esclamare 9627 cor. 57 fileri.

2. Licitațiunea se va ținea în 2/15 maiu 1910 la oarele 2 d. a. în școala conf. gr. ort. rom. veche din loc.

3. Doritorii de a lua în îndeprindere zidirea au să se prezinte în aceasta zi la fața locului având a depune vadiu de 10°/_o din prețul esclamării în bani gata ori în papire de valoare, ce se primesc și la întreprinderile statului.

4. Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea și studia în zilele de lucru la oficiul parohial din loc.

5. Pentru participare reflectanții nu pot formula nici un fel de pretenziune.

6. Comitetul parohial își rezervă dreptul a da întreprinderea fără privire la rezultatul licitațiunii acelui reflectant, care oferă mai multă garanță morală. Iezvin din ședința comit. par. gr. ort. rom ținută la 11/24 aprilie 1910

Ioan Oprea,
preș. com. par.

Ștefan Ștefanu,
notariu com. par.

Cu consenzul pprezb.: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

2—3

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor diecezan, dtto 7/20 noemvrie 1909 Nr. 6583 1909 să escrie licitațiune minuendă pentru zidirea unui edificiu școlar (: sala de învățământ și localitățile învățătorului :) gr. ort. rom. confesional din **Bruznic** protopopiatul Lipovei.

Prețul de esclamare 12,060 cor. 62 fil.

Licitațiune se va ținea în 19 aprilie (2 maiu) 1910 la 2 oare d. a. în localitatea școlii confesionale gr. ort. rom din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze în ziua amintită, având a depune vadiul de 10°/_o din prețul esclamării în bani gata ori hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri, să pot vedea în ori ce zi la oficiul parohial din loc.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de preferință asupra acelor măestrii întreprinzători în car va avea mai multă încredere. Participanții la licitațiune nu au dreptul a pretinde diurne sau spese de călătorie.

Contractul încheiat pentru întreprinzători va fi valabil îndată după subscriere, iară pentru comuna bisericască numai după aprobarea Ven. Consistor diecezan.

Buznic din ședința comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 20 martie 1910 s. n.

Georgiu Marku,
pres. com. par.

Iuliu P. Olariu,
paroh.

Iosif Toni,
not. com. par.

În conșelegere cu protopopul tractual.

—□—

3—3

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Mare depozit în ornate, recvizite bisericesti și anume:

ORNATE (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ortodoxe române. ❖ dela 50—1000 Coroane. ❖

POTIRE de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela ❖ 30 până la 200 Coroane. ❖

CRUCI pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela 4—100 Cor.

CĂDELNIȚE de bronz și argint dela 15—100 Coroane

CANDELE de argint dela ❖ 15 până la 100 Coroane. ❖

DISC cu stea de bronz și aur, dela 8 până la 50 Cor.

LITIER de tinichea și argint dela 15 până la 100 Cor.

CUTIE pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnavi, din argint, cu prețul de 30 Cor.

ICOANE pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela 8 până la 100 Coroane.

PRAZNICARE pe lemn ori tinichea dela 9—50 Cor.

EVANGHELIA cu litere latine și cirile legate mai simplu dela 20—40 Cor., în legătură mai fină 50—150 Cor.

APOSTOL, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre. La dorință servim la moment cu informațiuni ❖ și deslușiri mai detaliate. ❖

Cu stimă :

Librăria Diecezană.